

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Candidatus Abbreviatus Jurisprudentiae Sacrae, Hoc Est,
Juris Canonici, Secundum Gregorii Papae IX. Libros V.
Decretalium Explanati Summa, Seu Compendium**

Pichler, Vitus

Augustae Vindel., 1733

Titulus XII. De Causa Possessionis & Proprietatis.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-63440](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-63440)

videtur æquior, & l. 8. §. 7. ff. de pænis confor-
mior.

Objic I. Juxta §. 24. *Inst. de Action. & l. 2.* 3
C. h. t. Actor *re* seu quantitate plus petens con-
demnatur etiam in triplum ejus, quod viatoribus
est præstandum ratione majoris quantitatis in li-
bello comprehensæ: ergo non tantum in expen-
sas. 2. In l. 3. *C. eod.* Actor *re* plus petens dici-
tur causâ cadere: ergo etiam de Recentiori adhuc
Jure cadit causâ. R. ad 1. Illa pœna tripli in Jure
Canonico non reperitur, & in foro Civili per uni-
versalem consuetudinem abrogata est. Ad 2. ibi
est sermo de casu speciali, quo non tantum plus
petitur quantitate, sed etiam dolosè exigitur cau-
tio à Reo super falsa quantitate petita. Et pro
hoc casu non correctum, sed firmatum est Jus an-
tiquum §. 33. *cit.*

TITULUS XII.

De Causa Possessionis & Pro- prietatis.

SUMMARIUM.

1. Quid Possessio, & qua ejus commoda.
2. Quotuplex sit Possessio.
3. Quid sit Proprietas, ac dominium, plenum &
non plenum.
4. Quid sit causa Possessionis & Proprietatis, seu
Judicium Possessorium & Petitorium.
5. Quomodo acquiratur Possessio.

Aa 5

6. Et

6. *Et quomodo amittatur.*
7. *An possessor bonæ fidei teneatur cum re aliena in Judicio evicta restituere perceptos fructus formaliter exstantes, item an quoque virtualiter exstantes.*
8. 9. *Quomodo acquiratur dominium, & amittatur.*
10. *Causa possessionis & causa proprietatis in eodem Judicio cumulari possunt.*
11. *Et utraque regulariter apud eundem Judicem tractari debet, licet non cumuletur.*
12. *Consultius est intentare Possessorium quàm Petitorium; quia possessio facilius probatur, quàm proprietas.*
13. *Quanam sint remedia, quibus intentari potest Petitorium, & Possessorium.*

Possessio facti est detentio rei possideri à Jure non prohibita & aliquando apprehensa cum animo eam sibi habendi. Communis quoad sensum ex l. 1. §. 3. & 20. l. 3. §. 3. ff. de acquir. vel amitt. possess. Unde tria ad hanc possessionem requiruntur. 1. apprehensio, quæ in rebus corporalibus fit corpore, verè vel fictè, in corporalibus per usum, vel exercitium alicujus juris. 2. animus rem sibi habendi, seu intentio habendi rem ut suam, cum-vel sine opinione domini. 3. non resistantia Juris, vel personam reddentis incapacem possidendi, vel detentionem ita prohibentis, ut ea nunquam habeat vim veræ possessionis. Quare multi hanc possessionem sic definiunt: est detentio rei concurrente corporis, animi, & Juris adminiculo. Dixi, possessio facti, nam
pos-

possessio *juris*, quæ constituit tertiam speciem juris realis, & velut effectus oritur ex rei detentione, est jus reale seu potestas insistendi, & rem sibi habendi, fruendique commodis inde provenientibus: quæ commoda & privilegia possessionis sunt valde æstimabilia; nam melior est conditio possidentis. *c. 65. de R. J. in 6.* relevat regulariter ab onere probandi proprietatem, illudque rejicit in Adversarium: parit præsumptionem domini; &, si longissimi sit temporis, præsumptionem tituli: causat conditionem usucapiendi, seu præscribendi rem vel jus: tribuit jus administrandi rem pendente lite: dat potestatem repellendi invasorem etiam per vim: fundat actionem realem, quæ appellatur *Publiciana*, vi cujus potest quis, licet dominus non sit, vindicare rem possessam sibi ablatam adversus quemcunque detentorem, excepto verò dominò, & eò, qui cum titulo non infirmiore detinet. Aliqui possessionem naturalem vocant *facti*: & civilem appellant possessionem *juris*; de qua utraque nos statim. Cæterum quamvis ad possessionem veram requiratur animus rem sibi habendi, seu detinendi ut suam, qua de causâ depositarius, commodatarius, inquilinus, & alii, qui rem alieno nomine, & non ut suam detinent, veri possessores non sunt, licet in possessione esse dicantur in *l. 10. ff. de acq. vel amitt. poss.* tamen non est necesse, ut aliquis credat, rem esse suam, sed sufficit, modò velit ab aliis haberi pro domino rei; nam fur, licet sciat, rem non esse suam, illam tamen verè possidet possessione Juridica in ordine ad aliquos effectus civiles, non merè *asininâ*, qualem vocant Practici, vel merè

rè

rè *naturali*, ubi animus rem sibi habendi non conjungitur. Porro si detineatur res corporalis, vocatur *possessio simpliciter*, si jus vel res incorporalis, uti servitus &c. *quasi-possessio*, *Neben-Besitzung* / dicitur: quanquam in Praxi hoc discrimen non ita scrupulosè observetur, sed etiam in corporalia dicantur possideri sine addito *quasi*, cum utraque possessio habeat eosdem effectus.

2 *Possessio* dividitur I. in Naturalem & Civilem: *naturalis* est, quando quis rem sibi detinet, at sine opinione dominii. *l. 13. §. 2. ff. de Public. in rem act.* Econtra *civilis*, quando quis rem detinet cum opinione dominii, seu, ut loquuntur, *cum opinione domini*. per *l. 6. §. 1. ff. de acq. vel amit. poss.* Aliter & à modo possidendi describunt alii, præsertim Theologi, possessionem naturalem ac civilem, *naturalem* vocant, quando quis corporaliter inficit rei, quam alius possidet civiliter, *civilem* verò quando, quis non corporaliter inficit rei semel apprehensæ, retinet tamen animum eam sibi habendi, ut si quis aliò profectus retineat animum sibi ædes, quas corporaliter inhabitavit ut suas, porro habendi. *l. 6. cit.* denique *mixtam* ex utraque, quando quis corpore & animo rem detinet, ita ut nullus alius eam aliquo modo detineat vel possideat. Dividitur 2. in *justam*, quando quis rem possidet ex titulo justo, seu approbato à Jure, & per se habili ad transferendum dominium, v. g. titulo emptionis, transactionis, legati &c. & in *injustam*, quando quis detinet rem absque justo titulo, v. g. si Titius possideat fundum, licet putet esse suum, quem tamen pater ipsius occupavit sine omni titulo, vel saltem non legitimo,

& à

& à Jure non approbato, ut si emit à pupillo sine debitis solennitatibus. 3. In possessionem *bona fidei*, quando quis detinet rem, quam putat esse suam, quamvis fortè sit aliena, & in possessionem *mala fidei*, quando quis detinet rem, quam scit vel credit esse alienam, quamvis fortè aliena non sit. *Possessio vacua* dicitur, quando res à nemine detinetur vel corpore tantùm, vel animo tantùm, vel utroque, seu quæ nec naturaliter nec civiliter possidetur ab ullo, nec aliquis est in ejus possessione.

Proprietas, quamvis subinde sumatur pro solo dominio directo, generaliter tamen coincidit cum dominio generaliter accepto, & est facultas disponendi de aliquare; quod dominium dividitur in *plenum*, & est *libera facultas perfectè disponendi de re* tam quoad substantiam quàm quoad utilitatem & emolumenta illius, scilicet alienando destruendo &c. quin alius jure reali ejusdem rationis contrario, quod habet in eadem re, impedire possit. Et in *non-plenum*, quod est facultas disponendi de re, at non perfectè, quia nimirum alius in eadem re habet jus notabile contrarium, ut contingit in fideicommissis & majoratibus, vel si quis tantùm possit disponere de proprietate rei, ut dominus directus in bonis Feudalibus, vel de utilitate tantùm, uti vasallus, & emphyteuta &c. Et sic tenendum est de *dominio proprietatis*, spectante proprium commodum; nam aliud est *dominium jurisdictionis*, quod est potestas gubernandi subditos, judicandi, puniendi, defendendi, & aliquod emolumentum ab iis exigendi: si conjunctum sit cum imperio mero, & alteri non subordi-

ordinatum, vocatur *altum*: si non sit conjunctum cum imperio mero, vel alteri tanquam Superiori sit subordinatum, dicitur *bassum*, vel jurisdictio *bassa*. *Objic.* Pupillus habet plenum dominium rerum suarum, & tamen liberè ac perfectè de illis disponere nequit: ergo nostra definitio domini pleni non convenit omni definito, adeoque ei addi debuissent verba, ut multi faciunt, *nisi lege prohibeatur.* *¶. dist. ant.* Pupillus non potest liberè, ac perfectè disponere de rebus suis propter jus reale contrarium, quod alius habet in iisdem. *N. ant.* propter prohibitionem & dispositionem legis tantùm, non fundatæ in jure reali alterius. *C. ant. & N. conf.* Sic utique manes plenus dominus tuæ ovis, licet propter prohibitionem legis illam comedere non possis die Veneris. De reliquo dominium plenum & perfectum ejusdem rei in solidum pro eodem tempore dari non potest; clarè enim pronuntiat. *l. 5. §. 15. ff. commod. duorum in solidum dominium, vel possessionem esse non posse.*

- 4 *Causa possessionis* est controversia in Judicium deducta, in qua principaliter agitur de possessione rei, vel quasi-possessione juris, abstrahendo interim de dominio rei, vel quasi-dominio juris incorporalis, vocaturque *Judicium Possessorium*, quod triplex est, nempe possessionis *adipiscenda*, quando agitur ad possessionem acquirendam prius non habitam: *retinenda*, quando agitur ad conservandam possessionem prius habitam, ut si quis in ea turbetur ab alio: & *recuperanda*, quando agitur ad possessionem, qua quis semel habita dejectus est, & sic eam amisit, rursus obtinendam.

dam. Si quæstio in Judicium deducatur præcisè, an quis possideat, abstrahendo, an justè vel injustè, vocatur Possessorium *Summarium*, vel *Summarissimum*, vel *causa momentanea possessionis*, quia brevissimè proceditur, & pro interim (relictâ Adversario potestate intentandi postea Possessorium Ordinarium) definitur, quis possideat, v. g. ne veniatur ad arma, cùm quilibet litigantium fortè possessorem se dicat: si verò tractetur quæstio simul de justitia Possessionis, Possessorium *Ordinarium* vel *Plenarium* dicitur. Contra *causa proprietatis* est controversia in Judicium deducta, in qua principaliter agitur de dominio seu proprietate rei, vel super alio jure à possessione distincto, diciturque *Judicium Petitorium*.

Dico I. Possessio rerum corporalium acquiritur per apprehensionem corporalem vel *veram*, v. g. per occupationem rei derelictæ, feræ sylvestris, thesauri, per traditionem rei donatæ, venditæ &c. per positionem pedis aut sessionem in fundo, aut per ingressum in ædes, possessore carentes &c. vel per *fictam*, v. g. per traditionem alicujus signi, aut clavium ad ædes, aut instrumenti donationis &c. in quo continetur jus prioris possessoris, per ostensionem fundi, per signum rei impressum, per appositionem custodiæ, per *clausulam constituti*, ut si is, qui rem tibi vendidit, eam quidem non tradat tibi, nec in se nec in signo, constituat tamen & declaret, se illam deinceps tuo nomine possidere, & tu consentias. Sed non sufficit apprestensio sine animo possidendi, adeoque possessio non acquiritur sine corpore & animo simul, sive sine apprehensione corporali facta
vel

vel per se ipsum, vel per procuratorem aut alium
 ejus nomine, conjuncta cum voluntate conse-
 quendi possessionem. Constat ex §. 12. 18. 40.
 45. *Inst. de rer. divis. l. 1. §. 1. l. 3. §. 3. l. 8. l. 18.*
Et c. ff. de acquir. possess. item ex l. 4. C. de acquir.
Et retin. poss. ibi: licet possessio nudò animò acquiri
non possit, tamen solo animò retineri potest. Dixi,
rerum corporalium; nam quasi-possessio jurium
incorporalium, rebus corporalibus non inhæren-
tium, v. g. juris venandi, eligendi, decimandi &c.
acquiritur per unum vel plures actus non merè fa-
cultatis, h. e. quos alius tibi non concedit ex me-
ra gratia, adeoque non precariò exercitos, nec
vi, nec clam, cum animò tamen possessionem ca-
piendi vel acquirendi, & patiente illo, cujus est
permittere vel prohibere illos actus. Haunold.
tom. 1. tr. 3. n. 221. cum Molina. Sumitur ex c.
3. h. t. l. 1. ff. de itin. actùque. Et l. 2. junct. gl. C. de
servit. Et aqua: sic possidere incipis jus eligendi,
si vel semel admittaris (non ex mera gratia) ad fa-
ciendam electionem Prælati: sic exerces actum
possessorium, & te constituis in possessione servitu-
tis urbanæ negativæ, v. g. altiùs non tollendi ædes
suas, contra vicinum per unicam prohibitionem,
cui acquievit tuus vicinus, ædificare altiùs vo-
lens.

6 Dico 2. Possessio rerum tam corporearum,
 quàm jurium incorporalium, amittitur non
 solum per hoc, quòd corpore relinquuntur
 cum animò sibi non ampliùs habendi, sed eti-
 am per solum hunc animum non ampliùs possi-
 dendi. *l. 3. §. 7. 13. Et 17. 18. l. 7. l. 8. l. 15. 17. 18.*
25. 46. ff. d. acq. poss. Sic possessio rerum im-

mobiliū (idem est de juribus incorporalibus, five adhæreant rebus corporalibus, five non) amittitur per voluntatem, vel expressam vel tacitam, deferendi, per diuturnam absentiam, longam oblivionem aut ignorantiam, quod res sit sua, si quis intelligat, rem ab alio esse occupatam, & eam recuperare negligat, vel recuperare volens repellatur, vel timens repulsam ne quidem audeat repetere aut invadere possessionem. Sic quoque possessio rerum corporalium *mobiliū* per voluntatem expressam vel tacitam, non amplius possidendi, per amissionem rei, v. g. annuli, talem, ut quis non amplius retineat in custodia aut rebus suis, vel non sciat, ubi sit, per furtum vel rapinam rei, per fraudem depositarii, qui rem depositam loco movet seu contrectat furti faciendi causâ, & animo habendi ut suam, per traditionem rei, etiam illi factam, qui possessionis est incapax, per fugam animalis non domestici, v. g. feræ sylvestris, consuetudinem redeundi non habentis &c. Communis DD. ex *citt. l. 1.* *Objic.* In *l. 8. cit.* sic habetur: *quemadmodum nulla possessio acquiritur, nisi animo & corpore potest: ita nulla amittitur, nisi in qua utrumque in contrarium actum est:* ergo possessio rerum corporalium solo animo non amittitur. *¶* & oppono alias leges, in specie. *l. 17. cit. ibi: possessio autem recedit, ut quisque constituit nolle possidere.* Itaque *l. 8. cit.* intelligi debet de casu, quo quis rem prius deseruit corpore; tunc enim necesse est, ut & animo relinquatur.

Dico 3. Possessor bonæ fidei tenetur cum re aliena, in iudicio evicta, perceptos ex illa fructus

Pars I.

Bb

natu

naturales & mixtos (aliud est de merè industrialibus vel civilibus) & adhuc formaliter exstantes restituere, nisi nempe præscripserit, quod fit per lapsum triennii. 2. Probabilius tamen non tenetur restituere virtualiter exstantes, h. e. quos quidem consumpsit vendendo, absumendo &c. ita tamen, ut indè factus sit ditior, modò possederit rem titulo singulari, & non ut hæres putativus titulo universalis. Pars prior sumitur ex l. 22. C. de R. V. ibi: *certum est, mala fidei possessores omnes fructus solere cum ipsa re præstare: bona fidei verò exstantes: post litis autem contestationem universos.* Item ex l. 48. ff. de acquir. rer. domin. ibi: *bona fidei emptor non dubiè percipiendo fructus, etiam ex aliena re, suos interim facit, h. e. quamdiu res non fuerit in Judicio evicta à domino.* Pars posterior ex §. 35. Inst. de rer. divis. ubi de fructibus consumptis textus dicit. *illos ejus esse pro cura & cultura, qui bona fide percepit, & dominum rei, si postea comparuerit, agere non posse ad repetendos hos fructus: sed fructus merè consumpti, utpote non ens, non possunt dici alicujus esse, & frustra negatur actio ad repetendum non ens: ergo ibi est sermo de fructibus aliquo modo adhuc exstantibus.* Confirmatur solidè ex l. 4. §. 2. ff. fin. regund. ibi: *fructus ante Judicium (seu litem contestatam) percepti non omni modo hoc in Judicium venient: aut enim bona fide percepit, & lucrari eum oportet, si eos consumpsit: aut mala fide, & condici oportet: sed lucrari dici non potest, cui ex fructibus consumptis nihil remanet, ex quo factus sit ditior, & nisi fructus virtualiter & in aliquo sui existent, licèt in se*

consumpti sint, & in natura non amplius existent penes possessorem: ergo negatur in Jure actio ad repetendos fructus virtualiter exstantes, nec datur obligatio illos, seu *lucrum* ex illis perceptum, restituendi. Accedit praxis, de qua testantur Sanchez & Rebellus Adversarii apud Haunoldum.

Contra 1. partem *objic. l. 4. §. 19. ff. de usurp. & usucap.* ubi dicitur, quod lana ovium alienarum, quam percepit bonæ fidei emptor, *statim fiat emptoris, nec usucapi debeat, quoniam in fructu est:* ergo nec formaliter exstantes fructus debent restitui, cum Jura tribuant eorum dominium. Contra 2. partem *Objic. 1. In l. 15. pr. & l. 26. §. 12. ff. de condict. indeb.* dicitur, quod debeant restitui fructus, ex quibus accipiens factus est ditior, quando restituitur indebitum: sed, quando restituitur res aliena in Judicio evicta, restituitur indebitum: ergo: 2. qui rem alienam bona fide possedit, eamque vel partem illius consumpsit ita, ut factus sit inde ditior, v. g. recipiens pretium pro illa tenetur in æquivalenti restituere: ergo etiam fructus consumptos, qui exinde factus est ditior, tenetur in æquivalenti restituere. 3. spectatis Legibus positivis est dubium, an fructus ex aliena re percepti, & virtualiter exstantes, debeant restitui, spectato autem Jure Naturali est certum, quod debeant restitui, cum res fructificet domino: sed in concursu Juris certi & dubii debet observari certum: ergo.

R. Ad objectionem contra 1. partem *N. Conf.* quia, licet possessor bonæ fidei acquirat dominium fructuum formaliter exstantium, & hi statim ejus fieri dicantur, illud tamen dominium est so-

lum revocabile, ut iste textus concordet cum *l. 48. cit.* ubi dicitur talis possessor suos *interim* facere fructus: & in ordine ad dominium revocabile obtinendum non opus habet usucapione & præscriptione, bene tamen ad obtinendum dominium irrevocabile, ut insinuat idem textus verbis præcedentibus, ubi fructus dicit usucapi posse. Ad 1. secundæ partis *N. Min.* quia res aliena non bene dicitur *indebitum*, quod repeti debet conditione seu actione personali, cum res aliena vindicari debeat actione reali. Et hinc distingui etiam potest *Ma.* quando restituitur indebitum, quod petitur per *condictionem indebiti*, seu actionem personalem, ab illo, qui ex contractu plus justo accepit. *C. Ma.* quando restituitur indebitum, vel potius res aliena, quæ petitur per actionem realem ratione domini, uti contingit in nostro casu. *N. Ma.* Ad 2. *N. Conf.* quia rei alienæ dominium nullibi tribuunt Jura, bene tamen dominium *fructuum* ex re aliena perceptorum, & quidem irrevocabile, ut colligitur ex *§. 35. & l. 4. §. 2. cit.* Ad 3. *diff. Ma.* quoad alterum membrum: spectato Jure Naturali est certum independenter & præscindendo à Legibus positivis. *C.* post leges Juris Civilis jam positas *N. Ma.* quia de hoc quæritur, an per Leges Positivas sit recessum à Jure Naturali: unde Adversarii, qui hoc argumento satis speciosè utuntur, assumunt id, & supponunt, quod formalissimè est in quæstione, & hoc ipso argumentum est inefficax, ac retorquetur in instantiis, v. g. certum est Jus Divinum, quodd, qui peccavit mortaliter, hoc peccatum debeat confiteri, & tamen, casu quo quis dubitat dubio positivo ex ratione probabi-

babilliori, vel etiam probabili tantum, quod jam fit confeſſus, nec juxta pleroſque Adverſarios tenetur confiteri; quia pro his circumſtantiis Jus Divinum non ſtringit, vel ſaltem non certo exiſtit.

Replicabis: Textus pro noſtra ſententia allegati non probant intentum. Siquidem 1. ex eo, quod negetur *actio* ad repetendos fructus virtualiter exſtantes, non inferitur, quod bonam conſcientiam retineri valeant; ſicut ex eo, quod Jura negent actionem læſo infra dimidium juſti pretii, non inferitur, lædentem eſſe ſecurum in conſcientia, & non obligari ad reparandam læſionem, 2. Illa verba *ejus eſſe*, item verbum *lucrari*, non indicant fatiſ, quod ex fructibus *conſumptis*, de quibus allegata Jura loquuntur, adhuc aliquid exſtet; cum intelligi poſſint in hoc ſenſu, quod bonæ fidei poſſeſſor conſecutus ſit libertatem ab obligatione reſtituendi fructus merè conſumptos, aliàs refundendos. qui proin rectè dicuntur *ejus eſſe*, & quod ipſos *lucretur*, in quantum nihil de ſuo tenetur reſtituere pro fructibus merè conſumptis. *Neg.* aſſertum. Ad probationem 1. Jura non præciſè negent actionem, ſed inſuper tribuunt dominium per verba, *ejus eſſe*, & *lucrari*; quod enim omnino conſumptum, & nihil eſt, *meum eſſe*, nec *lucrari* quis dici poteſt, ut patet ex communi perſuaſione hominum. Quis enim non me rideret, ſi dicerem: *equus, qui tabe, vel fulmine periit, meus eſt*: aut: *in hoc luſu*, in cujus fine deprehendo eaſdem me habere pecunias, nec obulò plus quàm initiò luſus, *ego lucratus ſum*? Dein paritas non eſt cum caſu, quo negatur actio læſo infra dimidium juſti pretii; quia lædens fuit in mala fide, & Jura illi nunquam

tribuunt dominium ejus, in quo læsit: e contra in nostro casu possessor est bonæ fidei, & Jura ipsi tribuunt *dominium & lucrum* fructuum consumptorum. Ad probationem 2. Imprimis huic interpretationi Jurium obstat communis persuasio hominum, & modus loquendi, ut patet ex paulò ante dictis. Deinde repugnant Jura, secundum quæ *lucrum* dicit incrementum patrimonii, & accessionem rei positivam, uti *l. 4. §. 1. ff. de Munerib. & honorib.* non verò *lucrum* negativum, quod est potius negatio lucri & non *lucrum*: item *lucrum* distinguitur secundum Jura à non-damno. *l. Martius 30. ff. pro socio.* ibi: *neque enim lucrum intelligitur nisi omni damno deducto*: ergo cessante damno primùm incipit *lucrum*: at juxta Adversariorum interpretationem nostri textus *lucrum & non-damnum* essent idem. Denique ex dicta interpretatione sequeretur hoc absurdum, quòd Jura magis faveant illi bonæ fidei possessori, qui fructus ex re aliena perceptos inutiliter vel etiam peccaminosè dilapidavit, v. g. per comestationes & computationes, quàm alteri, qui utiliter impendit tanquam gnavus æconomus, eò quòd hunc obligent ad restitutionem, illum autem ab ista liberent: quod plane absurdum videtur esse, & alienum à mente Legislatorum sapientissimorum.

8 Dico 4. Proprietas seu dominium rerum acquiritur vel per acceptationem, vel per traditionem, accedente titulo, & animo sibi appropriandi, seu acquirendi dominium, adeoque iterum requiritur factum & animus simul. Communis ex §. 12. 39. 40. & 44. *Inst. de rer. divis. l. 23. §. 4. ff. de R. V. & l. 20. l. 31. ff. de acquir.*

acquir. rer. dom. l. 55. ff. de O. & A. Dixi
1. per occupationem. §. 12. & 39. citt. qua
 apprehenduntur & acquiruntur res, quæ vel
 nunquam habuerunt dominum, uti feræ, mar-
 garitæ in littore maris inventæ &c. vel quæ iterum
 amiserunt dominum, ut bona *vacantia*, quæ fue-
 runt alicujus sine omni hæredæ decedentis, bona
derelicta, quæ quis abjicit, vel ita negligit, ut
 nolit habere amplius sua, & *thesauri*, seu pecuniæ
 vel alia res mobilis à tempore, cujus memoria
 non exstat, deposita, ut jam dominum non habeat.
 Et hæc fiunt primò occupantis, uti communiter
 dicitur, nisi aliud ordinaverint Leges. Ad occu-
 pationem refertur *venatio* tam *terrestris*, qua ca-
 piuntur animalia in terris vagantia, & in naturali li-
 bertate existentia, quàm *aucupium*, quo volucres,
 & *piscatio*, qua pisces in mari vel flumine publico
 acquiruntur. Item *Inventio*, qua thesauri, venæ
 minerales, bona derelicta, & incerta absque de-
 lictò, apprehenduntur. Demum *occupatio bellica*,
 qua homines, vel res hostiles capientibus cedunt.
 Dixi 2. per *traditionem*, qua acquiritur domi-
 nium rerum, quæ priùs in alicujus dominio fue-
 runt, ut fit in contractibus. §. 40. 44. citt. non
 enim pactis, sed traditionibus & usucapionibus
 transferuntur rerum dominia. *l. 20. C. de Pactis.*
 Excipe tamen hæreditatem, legatum, donationem
 Ecclesiis, locis piis, & civitatibus factam, item
 beneficia Ecclesiastica, quorum omnium dominium
 vel jus reale acquiritur statim per acceptationem,
 nondum secuta etiam traditione.

Dixi 3. *accedente titulo*, seu causa de se ha-
 bili ad conferendum vel transferendum domini-

um, cujusmodi causæ vocantur propterea *modi acquirendi dominium*. In rebus, quæ prius in nullo erant dominio, causa datur *immediata & proxima*, scilicet *occupatio* seu apprehensio, consequenter non requiritur titulus distinctus: in rebus autem, quæ prius fuerunt in alicujus dominio, præter causam immediatam, quæ est *traditio*, seu vera seu ficta, per quam ab uno immediatè transfertur dominium in alium, datur etiam causa *mediata & remota*, adeoque titulus distinctus, v. g. emptio, donatio, & alii contractus & pacta, sive sint à Jure Gentium introducti, ut prima rerum divisio, & multi contractus, sive Jure Civili, ut stipulatio &c. Ad modos acquirendi Civiles seu Jure Civili introductos refertur etiam ab aliquibus *Usucapio* seu *Præscriptio*, item *Testamentum*, *Legatum*, *Successio hæreditaria*, *Arrogatio*. Rursus inter modos acquirendi dominii etiam censetur *Accessio*, vi cujus aliqua res fit mea, quia alteri, quæ mea vel est, vel esse putatur, accedit. per *l. 23. §. 4. ff. de R. V.* Et est duplex, *Naturalis*, quæ fit operante sola natura, qualis est *alluvio*: *coalitio*: *insulæ productio*: *alvei mutatio*: *foetura* seu *nativitas animalium*: & *perceptio fructuum*. Alia autem *Artificialis* seu *Industrialis*, quæ fit per artificium, industriam, vel factum hominis, ut est *inædificatio*: *implantatio*: *fatio*: *intextura*: *scriptura*: *pictura*: *confusio*: *commixtio* seu *permixtio*: denique *specificatio*: quorum verborum sensus & explicatio petenda est à Legistis ad *Tit. Instit. de Rer. divis. Dixi 4. & animò sibi appropriandi*, ut colligitur ex *l. 55. 57. ff. de O. & A.* si enim non accedit ani-

De Causa Possessionis Propriet. 393

animus, quo acceptas titulum, quem tibi Jus Naturale vel Gentium vel Civile offert, res non fit tua: imò, si res fuit priùs in alterius dominio, etiam hujus consensus requiritur. *l. 55. cit.*

Dico 5. Dominium rerum ferè amittitur contrariis modis. per *l. 35. ff. & c. 1. de R. J.* ibi: *omnis res, per quascunque causas nascitur, per easdem dissolvitur.* Nimirum si res abjiciatur, vel negligatur cum animo non ampliùs habendi ut suam. Et accessio, vel traditio, dum uni dant, alteri auferunt dominium. 9

Dico 6. Causa possessionis & proprietatis cumulari seu simul in eodem iudicio proponi potest statim initio litis, ut si Actor utramque proponat in eodem libello, vel reus agenti super possessione opponat, & probare contendat proprietatem rei. 2. imò & successivè seu in decursu litis, quin & ab eodem Actore mutari potest, ita ut, si priùs intentavit Petitorium, seu super proprietate egit, postea Possessorium aliquod instituere valeat, ac vice versa. Pars 1. quam tenet communis contra aliquos apud Bartolum, & plurimi etiam extendunt ad Possessorium *retinenda* cumulandum ab eodem cum Petitorio, sumitur ex *c. 2. seqq. h. t. l. 18. in f. ff. de vi & vi arm.* Pars 2. ex *c. 5. h. t. Clem. un. eod. l. 18. cit.* quia intentans causam proprietatis non hoc ipso renuntiat causæ possessionis, nec vicissim. *Objic.* 1. Sententia lata in Petitorio parit exceptionem rei iudicatæ in Possessorio, ac proprietatis absorbet possessionem, & sic reddit Possessorium inutile. per *c. 3. & 6. h. t.* ergo non possunt cumulari tanquam actiones contrariæ. 2. qui intentat Petitorium, tacitè fatetur, non se, 10

Bb §

sed

fed Adversarium possidere: ergo cum Petitorio cumulari nequit Possessorium, saltem retinenda possessionis. R. ad I. N. Ant. quia possessio nihil commune habet cum proprietate; & ideo non denegatur ei interdictum uti possidetis, qui cœpit rem vindicare; non enim videtur possessioni renuntiâsse, qui rem vindicavit. l. 12. ff. de acquir. poss. Vel enim eadem pars proposuit utramque causam, vel una causam proprietatis, & altera possessionis? si prius, sententia super proprietate non absorbet, nec inutilem reddit alteram super possessione; quia tribuit non tantum commoda domini, sed etiam possessoris: si posterius, sententia in Petitorio lata absorbet quidem sententiam in possessorio quoad effectum principalem, quia possessio debet cedi proprietatem evincenti. l. 9. C. de R. V. non vero quoad effectus secundarios; nam cadens causa possessionis, si bona fide possedit, retinet fructus consumptos, & juxta nos etiam virtualiter exstantes &c. Ad 2. N. ant. propter l. 9. & 12. cit. quamvis enim fateatur, qui cum Petitorio cumulat Possessorium retinendæ, adversarium rem detinere, vel in possessione esse, non tamen fateatur eum possidere. Dein potest fateri, alterum possidere naturaliter, ipse tamen agere ad retinendam possessionem civilem. Et cur cum Petitorio nequeat simul agere, ne turbetur in possessione, & sic eam retineat?

II Dico 7. Utraque causa, possessionis & proprietatis, sive cumuletur, sive post terminatam unam finito Judiciô proponatur altera, apud eundem Judicem regulariter tractanda est. c. 1. h. r. l. 10. C. de Judic. quia sunt connexæ, cum respiciant eandem

eandem rem; connexio autem seu continentia causarum non est dividenda, *l. 10. cit. Objic.* In *l. 12. cit.* dicitur: *proprietates nihil commune habet cum possessione.* R. Quoad naturam suam & effectus &c. C. quoad subordinationem & forum. *N. assertum.* Dixi, *regulariter*; nam causa spiritualis, si de ea agatur in Petitorio, vel in Possessorio quæstionem Juris seu super proprietate annexam habente, non potest tractari coram Judice Laico, per *c. 2. de Judic.* si prius in mero & nudo Possessorio circa rem spirituales non habente annexam quæstionem Juris coram Laico actum est, uti saltem vi consuetudinis fieri posse testantur plurimi (nam spectato Jure *Clem. un. h. t.* etiam possessorium merum super re spirituali, & quæstio meri facti pertinet ad Judicem Ecclesiasticum.) Idem est si Clericus in causa profana obtinuit in Possessorio coram Judice Laico; nam si finitâ causâ redeat Laicus ad Petitorium, non ad Judicem Laicum eundem, sed ad Ecclesiasticum ire debet. *c. fin. de Judic.*

Dico 8. Siquis litigare intendit, longè consultius intentat Possessorium, si aliquo experiri possit, quàm Petitorium. Ita salubriter monet *J. C. l. 24. ff. de R. V.* ex ratione, quia possessio facilius longè probatur, quàm dominium, & probata possessione rejicitur onus probandi dominium in Adversarium. Siquidem *possessio* probatur per apprehensionem rei semel factam, detentionem, usum, perceptionem fructuum, & alios actus possessorios, qui incurrunt in oculos & sensus, atque ideo faciliè probantur per testes, instrumenta, famam &c. Neque est necesse, ut testes, per quos
pro-

probatut possessio, deponant de eodem actu possessionis, vel exercitio sub idem tempus, sed sufficit, si unus v. g. testetur, Titio rem esse traditam, alter verò, eandem à Titio elocatam pro pensione: vel si unus testetur, Titium seminasse in hoc agro, alter, eundem messuisse &c. vel si unus testetur, Titium hoc, alius alio tempore, jurisdictionis actum exercuisse. Imo in probanda possessione saltem momentanea sufficit semi-plena probatio, v. g. unus testis, aut fama. Mascard. *de probat. concl.* 1205. à n. 1. & n. 14. cum plurimis. Cæterum si duo contendant de possessione, præsumptio stat pro illo, qui probat antiquiorem possessionem; nam novior præsumitur (nisi probetur aliud) clam aut violenter, adeoque injustè acquisita. *c. 9. de probat.* & qui semel possedit, etiam hodie possidere præsumitur, ait Brocardicum. *Proprietas* contra est admodum difficilis probationis, præsertim ubi per viam Præscriptionis probari nequit; non enim sufficit probare titulum emptionis, donationis &c. imò & traditionem, sed etiam, quòd venditor, donans &c. fuerit dominus: cum *nemo possit plus juris in alium transferre, quàm sibi competere dignoscatur. c. 79. de R. J. in 6.* Unde suadetur quoque, ut, si quis in Petitorio agere intendat, non instituat *rei vindicationem*, sed remedium Prætorianum, videlicet *actionem Publicianam*, in qua opus non est probare dominium, sed solum rem esse sibi traditam ex justo titulo, adeoque bona fide acquisitam. *l. 1. seqq. ff. de Public. in rem act.*

13 Quæres, quænam sint remedia, per quæ agatur in Petitorio & Possessorio, seu in causa proprietatis & possessionis? R. I. In Petitorio sunt *actio-*

nes tum reales, quas explicavimus tit. I. de Judic. tum personales, quæ nimirum descendunt ex contractu vel quasi, delicto vel quasi, de quibus in suis titulis, v. g. de emptione & venditione, locato conducto, injuriis & damno dato &c. §. 2. In Possessorio sunt varia *Interdicta* (sic appellantur remedia Possessoria, vel hodie *actiones extraordinaria in factum*) & quidem in Possessorio possessionis *adipiscenda* sunt hæc tria, *interdictum quorum bonorum*, quod competit hæredi ad consequendam hæreditatis possessionem: *quorum legatorum*, quod competit eidem hæredi, vel bonorum possessori, ad restituendam sibi possessionem legati, quod legatarius propria auctoritate occupavit; & *Interdictum Salvianum*, quod competit locatori fundi adversus conductorem, ut adipiscatur possessionem rerum, quas iste in prædium conductum intulit, tanquam locatori oppignoratarum pro pensione conductionis. §. 3. In Possessorio *Retinenda* sunt hæc duo: *interdictum uti possidetis* in ordine ad retinendam possessionem rerum immobilium, in qua quis turbatur extra Judicium: & *interdictum utrobi* pro retentione possessionis rerum mobilium. §. 4. In Possessorio *Recuperanda* inter præcipua sunt duo *Juris Civilis*, nimirum *Interdictum Unde vi* pro recuperanda possessione rerum immobilium, & jurium immobilibus æquiparatorum, à qua quis violenter dejectus est: & actio *Vi bonorum raptorum* pro recuperanda possessione rerum mobilium, qua quis spoliatus est per rapinam, aut furtum &c. Item duo *de Jure Canonico*, quæ non vocantur *Interdicta*, sed *Conditiones ex Lege* ad recuperandam possessionem.

nem.

nem, neempe conditio ex *c. saepe contingit*, & & conditio ex *can. redintegranda*, & hæc dicitur etiam *remedium redintegranda*. Sed de Remediis *Recuperanda* aget sequens.

TITULUS XIII.

De Restitutione Spoliatorum.

SUMMARIUM.

1. Quid veniat nomine Spoliati, & Restitutionis.
2. 3. Spoliatus regulariter restitui debet ante omnia, & plenè, modo probet spoliationem.
4. Quæ sint remedia possessionis recuperanda, quibus agere possit spoliatus; & quodnam sit optimum. Remedium redintegranda datur etiam contra tertium possessorem bona fidei.
5. Quæ sit alia pœna spoliatoris.

I **S**poliatus dicitur, qui clam vel vi injustè dejectus est possessione vel quasi possessione rei; nam *spolium* est violenta vel clandestina privatio possessionis, sive dein facta sit à privato, sive à Judice Juris ordinem non servante; non enim concessum est Judici contra Jus aliquid facere. *l. 32. ff. de Injur.* ne inde nascatur occasio injuriarum, unde jura descendunt, *l. 6. C. unde vi*. Per *Restitutionem* intelligitur positio in pristinum statum autoritate Judicis facta.

- 2 Dico I. Regula est, quòd omnis spoliatus regulariter restitui debeat. 2. Et quidem ante omnia,

3. Ac